

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
prezentate la 15 iulie 2021¹

Cauza C-123/20

Ferrari SpA
împotriva
Mansory Design & Holding GmbH,
WH

[cerere de decizie preliminară formulată de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania)]

„Trimitere preliminară – Desene sau modele industriale comunitare – Regulamentul (CE) nr. 6/2002 – Desen sau model industrial comunitar neînregistrat – Aspectul exterior al unei părți a produsului (*partial design*) – Articolul 3 litera (a) – Parte compusă din elemente ale caroseriei unui automobil sport – Condiție formală de obținere a protecției – Divulgare către public – Articolul 11 alineatul (2) – Publicare a unor imagini de ansamblu ale autovehiculului”

I. Introducere

1. Prezenta cerere de decizie preliminară formulată de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania) privește interpretarea Regulamentului (CE) nr. 6/2002 privind desenele sau modelele industriale comunitare².
2. Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Ferrari SpA, pe de o parte, și Mansory Design & Holding GmbH (denumită în continuare „Mansory Design”), precum și WH, administrator al acestei din urmă societăți, pe de altă parte.
3. Mansory Design produce și comercializează ansambluri de accesorii de personalizare (numite „kituri de tuning”) destinate să apropie aspectul exterior al modelului Ferrari 488 GTB de cel al Ferrari FXX K (mai prestigios).
4. Ferrari a introdus o acțiune în contrafacere împotriva Mansory Design și a administratorului său, invocând copierea mai multor desene sau modele industriale comunitare neînregistrate, în sensul articolului 1 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 6/2002, a căror titulară pretinde că este.

¹ Limba originală: franceza.

² Regulamentul Consiliului din 12 decembrie 2001 (JO 2002, L 3, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 33, p. 70).

5. Pe lângă atracția pe care va reuși să o genereze în rândul amatorilor de automobile sport, interesul juridic al acestei cauze privește faptul că desenul sau modelul industrial comunitar invocat cu titlu principal de Ferrari are ca obiect nu aspectul exterior de ansamblu al FXX K, ci aspectul exterior *al unei părți a acestui autovehicul*, compus din anumite elemente de caroserie. Instanța de trimitere invită astfel Curtea să se pronunțe, în mod inedit, cu privire la condițiile în care aspectul exterior al unei părți a produsului – sau *partial design* (desen parțial) – poate fi protejat în calitate de desen sau model industrial comunitar neînregistrat.

6. În acest cadru, se ridică, *pe de o parte*, problema dacă, în conformitate cu articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002, pentru a fi protejat astfel, aspectul exterior al unei părți a produsului trebuie să facă obiectul unei divulgări specifice sau dacă divulgarea desenului sau modelului industrial al acestui produs, în întregime, este suficientă în această privință. Astfel, în cauza principală, Ferrari s-a limitat să publice mai multe imagini de ansamblu ale modelului său FXX K, publicare ce ar echivala, de asemenea, potrivit acestei societăți, cu divulgarea desenului sau modelului industrial al elementelor de caroserie revendicate.

7. *Pe de altă parte*, este vorba despre problema dacă aspectul exterior al unei părți a produsului, pentru a putea face obiectul unui desen sau model industrial comunitar de sine-stătător, diferit de cel care protejează, eventual, aspectul exterior al unei părți a acestui produs, trebuie să prezinte o anumită autonomie în raport cu forma de ansamblu. Astfel, s-a reproșat Ferrari, în cursul procedurii principale, că a solicitat un drept asupra unui desen sau model industrial cu privire la o parte delimitată în mod arbitrar din FXX K.

8. În prezentele concluzii, vom explica, *pe de o parte*, că divulgarea către public, în sensul articolului 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002, a desenului sau modelului industrial de ansamblu al unui produs determină de asemenea divulgarea desenului sau modelului industrial al unei părți a produsului respectiv, în măsura în care acest din urmă desen sau model industrial este identificabil cu claritate în actul de divulgare. *Pe de altă parte*, vom prezenta motivele pentru care, în opinia noastră, aspectul exterior al unei părți a produsului poate face ca atare obiectul unui desen sau model industrial comunitar, diferit de cel care protejează, eventual, aspectul exterior al produsului luat în considerare în întregime, din moment ce, în conformitate cu definiția însăși a „desenului sau modelului industrial” prevăzută la articolul 3 litera (a) din regulamentul menționat, acesta este delimitat prin linii, contururi, culori, forme sau o textură deosebite, care îl fac identificabil ca atare.

II. Cadrul juridic

9. Considerentele (16), (17), (21) și (25) ale Regulamentului nr. 6/2002 enunță următoarele:

„(16) Câteva [sectoare ale economiei Uniunii] produc cantități mari de desene sau de modele industriale destinate unor produse care au adesea un ciclu de viață economică scurt, pentru care este avantajos să se obțină protecția fără a mai trece prin toate formalitățile de înregistrare și pentru care durata protecției nu este esențială. Pe de altă parte, există sectoare pentru care înregistrarea este avantajoasă prin gradul mai ridicat de certitudine juridică pe care îl oferă, aceste sectoare solicitând protecția desenelor sau a modelelor industriale pe o durată mai lungă, corespunzătoare duratei de viață previzibile a produselor lor pe piață.

- (17) Dată fiind situația menționată, sunt necesare două forme de protecție, respectiv una pe termen scurt, corespunzând desenului sau modelului industrial neînregistrat, respectiv una pe termen mai lung, corespunzând desenului sau modelului industrial înregistrat.

[...]

- (21) Natura exclusivă a dreptului conferit de desenul sau modelul industrial comunitar înregistrat reflectă dorința de a-i asocia cel mai înalt grad de certitudine juridică posibil. În schimb, desenul sau modelul comunitar industrial neînregistrat nu trebuie să confere decât dreptul de a împiedica copierea. Prin urmare, protecția nu se poate extinde asupra unor produse cărora li se aplică desene sau modele rezultate la rândul lor din desene sau modele industriale concepute independent de către un al doilea autor. Dreptul în cauză trebuie să se extindă, de asemenea, asupra comerțului cu produse cărora li se aplică desene sau modele industriale contrafăcute.

[...]

- (25) Pentru sectoarele economice care produc, pe perioade scurte de timp, un mare număr de desene sau de modele industriale cu ciclu de viață relativ scurt, dintre care numai un mic procent va fi comercializat în cele din urmă, este mai avantajos să se utilizeze desenul sau modelul comunitar industrial neînregistrat. [...]"

10. Articolul 1 din acest regulament, intitulat „Desenul sau modelul comunitar”, prevede la alineatul (2) litera (a):

„Un desen sau model industrial comunitar este protejat:

- (a) drept «desen sau model industrial comunitar neînregistrat», dacă este făcut public conform procedurilor prevăzute de prezentul regulament;”

11. Articolul 3 din regulamentul menționat, intitulat „Definiții”, prevede:

„În înțelesul prezentului regulament:

- (a) «desen sau model industrial» înseamnă aspectul exterior al unui produs sau al unei părți a acestuia, care îi conferă, în special, caracteristicile liniilor, conturilor, culorilor, formei, texturii și/sau ale materialelor și/sau ale ornamentației produsului în sine;
- (b) «produs» înseamnă orice articol industrial sau artizanal, inclusiv, printre altele, piesele concepute spre a fi asamblate într-un produs complex, ambalaj, formă de prezentare, simboluri grafice și caractere tipografice, cu excepția programelor de calculator;
- (c) «produs complex» înseamnă un produs compus din mai multe piese ce pot fi înlocuite astfel încât să permită dezasamblarea și reasamblarea produsului.”

12. Articolul 4 din același regulament, intitulat „Condiții de protecție”, prevede la alineatele (1) și (2):

„(1) Un desen sau un model industrial este protejat printr-un desen sau model industrial comunitar numai dacă are caracter individual și de noutate.

(2) Un desen sau un model industrial aplicat unui produs sau încorporat într-un produs care constituie o piesă a unui produs complex este considerat ca având un caracter individual și de noutate numai dacă:

- (a) după încorporarea în produsul complex, piesa rămâne vizibilă la o utilizare normală a produsului și
- (b) caracteristicile vizibile ale piesei îndeplinesc, fiecare în parte, condițiile de noutate și de caracter individual.”

13. Articolul 6 din Regulamentul nr. 6/2002, intitulat „Caracterul individual”, prevede:

„(1) Se consideră că un desen sau un model industrial are caracter individual dacă impresia globală pe care o produce asupra utilizatorului avizat diferă de impresia produsă asupra unui asemenea utilizator de orice alt desen sau model care a fost făcut public:

- (a) în cazul unui desen sau model industrial comunitar neînregistrat, înainte de data la care desenul sau modelul pentru care se solicită protecție a fost făcut public pentru prima dată;

[...]”

14. Articolul 11 din acest regulament, intitulat „Durata protecției pentru desenul sau modelul industrial comunitar neînregistrat”, prevede:

„(1) Un desen sau un model industrial care îndeplinește condițiile enumerate în secțiunea 1 este protejat în calitate de desen sau model industrial comunitar neînregistrat pe parcursul unei perioade de trei ani de la data la care desenul sau modelul a fost divulgat publicului pentru prima dată în cadrul [Uniunii].

(2) În sensul alineatului (1), se consideră că un desen sau un model industrial a fost divulgat publicului în cadrul [Uniunii] dacă a fost publicat, expus, utilizat în comerț sau făcut public în orice alt mod, în așa fel încât, în cursul normal al afacerilor, se poate presupune că acțiunea respectivă ar fi devenit cunoscută grupurilor specializate din sectorul în cauză care funcționează în [Uniune]. Cu toate acestea, nu se consideră divulgat publicului un desen sau un model care a fost divulgat numai unui terț, în condiții de confidențialitate explicite sau implicite.”

15. Potrivit articolului 19 din regulamentul menționat, intitulat „Drepturi conferite de desenul sau modelul industrial comunitar”:

„(1) Desenul sau modelul industrial comunitar înregistrat conferă titularului său dreptul exclusiv de a-l utiliza și interzice oricărui terț utilizarea acestuia fără consimțământul titularului. Prin utilizare, în înțelesul prezentei dispoziții, se înțelege, în special, fabricarea, ofertarea, introducerea pe piață, importul, exportul sau utilizarea propriu-zisă a unui produs în care a fost încorporat sau căruia i s-a aplicat desenul sau modelul în cauză, precum și depozitarea produsului respectiv în scopurile menționate anterior.

(2) Cu toate acestea, desenul sau modelul industrial comunitar neînregistrat nu conferă titularului său dreptul de a interzice actele menționate la alineatul (1) decât dacă utilizarea contestată rezultă din copierea desenului sau a modelului protejat.

Utilizarea contestată nu este considerată ca provenind din copierea desenului sau a modelului protejat dacă rezultă dintr-o muncă de creație independentă realizată de un autor despre care se poate afirma în mod justificat că nu cunoștea desenul sau modelul divulgat de titular.

[...]"

III. Litigiul principal, întrebările preliminare și procedura în fața Curții

16. Ferrari, cu sediul în Italia, produce automobile de curse și automobile sport. Modelul său de vârf FXX K, care nu a fost autorizat pentru traficul rutier, poate fi condus exclusiv în circuitele de curse automobilistice.

17. Ferrari a prezentat FXX K pentru prima dată publicului într-un comunicat de presă din 2 decembrie 2014. Acest comunicat cuprindea următoarele două imagini, care arată o vedere laterală și, respectiv, o vedere frontală a vehiculului:

18. Ferrari FXX K, produs în serie foarte mică, există în două modele care diferă numai prin culoarea „V”-ului de pe capotă. În cazul primei versiuni, ilustrată prin imaginile reproduse în continuare, acest „V” este vopsit în negru, cu excepția vârfului său orientat în jos, care are aceeași culoare ca și culoarea de bază a vehiculului. În cazul celei de a doua versiuni, „V”-ul menționat este vopsit integral în negru.

19. Mansory Design, al cărei administrator este WH, este o întreprindere de personalizare (numită de „tuning”) a unor autovehicule de vârf de gamă. Mansory Design și WH au, ambele, sediul în Germania. Începând cu anul 2016, această societate produce și comercializează ansambluri de piese de personalizare (numite „kituri de tuning”) destinate modificării aspectului exterior al Ferrari 488 GTB (un model utilizat pe căile rutiere și care nu este limitat ca număr de exemplare, disponibil din anul 2015) astfel încât să îl apropie de cel al Ferrari FXX K.

20. Mansory Design propune, așadar, mai multe „kituri de tuning” care permit să se transforme Ferrari 488 GTB: „front kit”, „rear kit”, „side set”, „roof cover” și „rear wing”. Ea propune, în plus, două versiuni ale „front kit”-ului, care reflectă cele două modele ale FXX K: în cazul primei versiuni, „V”-ul de pe capotă este de culoare neagră, cu excepția vârfului său orientat în jos, în timp ce în cea de a doua versiune, acesta este integral de culoare neagră.

21. La o transformare completă a Ferrari 488 GTB, este schimbată cea mai mare parte a caroseriei vizibile. În luna martie 2016, la Salonul internațional auto de la Geneva (Elveția), Mansory Design a prezentat o asemenea transformare, sub denumirea „Mansory Siracusa 4XX”.

22. Ferrari apreciază că comercializarea acestor „kituri de tuning” de către Mansory Design constituie o încălcare a drepturilor conferite de unu sau de mai multe desene sau modele industriale comunitare neînregistrate al căror titular ar fi.

23. Cu titlu principal, Ferrari a afirmat că comercializarea „front kit”-urilor constituie o încălcare a primului desen sau model industrial comunitar neînregistrat al cărui titular ar fi, privind partea modelului său FXX K compusă din elementul în formă de „V” de pe capotă, din elementul sub formă de pană, dispus pe lungime, care iese în afară în mijlocul acestui prim-element („strake”), din *spoilerul* din față, pe două niveluri, integrat în bara de protecție, și din puntea de legătură verticală din mijloc care unește *spoilerul* din față cu capota. Această secțiune ar fi înțeleasă ca o entitate care determină „caracteristicile vizuale” ale vehiculului respectiv și care suscită totodată asocierea cu un avion sau cu o mașină de Formula 1. Potrivit Ferrari, desenul sau modelul industrial în cauză neînregistrat a luat naștere la momentul publicării comunicatului de presă din 2 decembrie 2014.

24. Cu titlu subsidiar, Ferrari a susținut că este titulara unui al doilea desen sau model industrial comunitar neînregistrat cu privire la aspectul exterior al *spoilerului* din față, pe două niveluri, care a luat naștere la momentul publicării acestui comunicat de presă ori cel târziu la momentul publicării, la 3 aprilie 2015, a unui film intitulat „Ferrari FXX K – The Making Of”, și pe care Mansory Design l-ar fi contrafăcut de asemenea prin comercializarea „front-kit”-urilor sale.

25. Cu titlu încă mai subsidiar, Ferrari și-a întemeiat acțiunea pe un al treilea desen sau model industrial comunitar neînregistrat privind forma vizibilă a Ferrari FXX K în ansamblul său, astfel cum a fost dezvăluit într-o altă fotografie a vehiculului, dintr-o perspectivă în diagonală, care figura de asemenea în comunicatul de presă din 2 decembrie 2014.

26. Ferrari a invocat de asemenea, în ceea ce privește „kiturile” oferite spre vânzare pe teritoriul Republicii Federale Germania, drepturi întemeiate pe protecția împotriva imitării în temeiul dreptului privind concurența neloială.

27. În primă instanță, Ferrari a solicitat încetarea, la nivelul Uniunii Europene, a fabricării, a oferirii spre vânzare, a introducerii pe piață, a importului și a exportului, a utilizării sau a deținerii accesoriilor în litigiu și a introdus mai multe cereri anexe (furnizarea de documente contabile, retragerea și distrugerea produselor, acordarea unei despăgubiri financiare). Landgericht (Tribunalul Regional, Germania) a respins toate aceste cereri.

28. În fața instanței de apel, Ferrari a constatat că cererile sale de încetare, precum și cererile sale privind retragerea de pe piață și distrugerea produselor, în măsura în care erau întemeiate pe drepturile conferite de desenele sau modelele industriale comunitare invocate, nu mai aveau obiect, ca urmare a expirării, la 3 decembrie 2017, a drepturilor în discuție³. În schimb, Ferrari a menținut printre altele cererile prin care se urmărea repararea prejudiciului său.

29. Instanța de apel a respins cererile Ferrari. Aceasta a considerat, printre altele, nefondate cererile formulate de această societate în temeiul pretențiilor desene sau modele industriale comunitare neînregistrate. Potrivit acestei instanțe, primul desen sau model industrial comunitar revendicat, referitor la partea din Ferrari FXX K descrisă la punctul 23 din prezentele concluzii, ar fi inexistent, dat fiind că Ferrari nu a demonstrat că cerința minimă privind o „anumită autonomie” și un „caracter complet ale formei” era îndeplinită. Această societate s-ar fi referit

³ A se vedea în această privință articolul 11 alineatul (1) din Regulamentul nr. 6/2002, reprodus la punctul 14 din prezentele concluzii.

pur și simplu la o parte a vehiculului pe care ar fi delimitat-o în mod arbitrar. Al doilea desen sau model industrial comunitar revendicat de Ferrari, privind aspectul exterior al *spoilerului* față, pe nouă niveluri, ar fi de asemenea inexistent pentru motivul că nu îndeplinește nici condiția privind „caracterul complet al formei”. În ceea ce privește al treilea desen sau model industrial, referitor la forma vizibilă de ansamblu a Ferrari FXX K, luat în ansamblu, acesta ar exista efectiv, dar nu ar fi fost contrafăcut de Mansory Design.

30. Ferrari a formulat un recurs, admis de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție). Această din urmă instanță apreciază că soluționarea recursului respectiv, în ceea ce privește cererile întemeiate pe încălcarea drepturilor pretins conferite de desenele sau modelele industriale comunitare neînregistrate în cauză, revendicate de Ferrari, depinde de interpretarea Regulamentului nr. 6/2002.

31. Mai precis, trebuie să se clarifice condițiile în care aspectul exterior al unei părți a produsului poate, în conformitate cu acest regulament, să beneficieze de protecție în calitate de desen sau model industrial comunitar neînregistrat.

32. În acest cadru, instanța de trimitere ridică, *pe de o parte*, problema dacă divulgarea către public, în sensul articolului 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002, a imaginii unui produs în ansamblu este echivalentă de asemenea cu divulgarea desenelor sau modelelor industriale ale unor părți ale produsului respectiv.

33. Presupunând că aceasta este situația, ea se întrebă, *pe de altă parte*, dacă aspectul exterior al unei părți a produsului, pentru a putea constitui un desen sau model industrial de sine-stătător, diferit de cel al ansamblului acestui produs, trebuie să prezinte, astfel cum a indicat instanța de apel, o „anumită autonomie” și un „caracter complet al formei”, care permite să se constate că aspectul exterior al acestei părți nu dispăre complet în aspectul exterior al produsului și prezintă, dimpotrivă, o impresie globală independentă de forma ansamblului.

34. În aceste condiții, Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Prin divulgarea către public a unei imagini generale a unui produs în conformitate cu articolul 11 alineatul (1) și alineatul (2) prima teză din Regulamentul (CE) nr. 6/2002 pot lua naștere desene sau modele industriale comunitare neînregistrate în legătură cu piese ale produsului?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare:

Ce criteriu juridic trebuie să fie utilizat în cadrul examinării caracterului individual prevăzut la articolul 4 alineatul (2) litera (b) și la articolul 6 alineatul (1) din Regulamentul nr. 6/2002, în evaluarea impresiei globale în cazul unei piese care – astfel cum este, de exemplu, o parte a unei caroserii de autovehicul – este încorporată într-un produs complex? În special, se poate lua în considerare împrejurarea că, în percepția utilizatorului avizat, aspectul exterior al piesei nu dispăre complet în aspectul exterior al produsului complex, ci forma acesteia prezintă o anumită autonomie și un caracter complet, care permite să se constate o impresie estetică globală independentă de forma ansamblului?”

35. Cererea de decizie preliminară din 30 ianuarie 2020 a fost înregistrată la grefa Curții la 4 martie 2020. Ferrari, Mansory Design, guvernele italian, ceh și polonez, precum și Comisia Europeană au depus observații scrise. Aceste părți și persoane interesate au răspuns de asemenea în scris la întrebările adresate de Curte la 15 ianuarie 2021.

IV. Analiză

36. După cum prevede articolul 1, Regulamentul nr. 6/2002 prevede două categorii de titluri unitare: „desen[ul] sau model[ul] industrial comunitar înregistrat” și „desen[ul] sau model[ul] industrial comunitar neînregistrat”. Principalele condiții materiale de obținere a protecției sunt aceleași pentru aceste două titluri. În special în conformitate cu articolul 4 alineatul (1) din acest regulament, desenul sau modelul în discuție trebuie să aibă „caracter individual și de noutate”. În schimb, condițiile de formă aplicabile unuia și celuilalt titlu sunt diferite. Obținerea unui „desen sau model industrial comunitar înregistrat” necesită, prin definiție, depunerea unei cereri de înregistrare. În schimb, un desen sau model poate fi protejat drept „desen sau model industrial comunitar neînregistrat” dacă este făcut public conform procedurilor prevăzute la articolul 11 alineatul (2) din regulamentul menționat⁴.

37. În speță, în cadrul acțiunii în contrafacere introduse împotriva Mansory Design și WH, Ferrari invocă diferite desene sau modele industriale comunitare *neînregistrate*. Astfel cum am indicat în introducerea prezentelor concluzii, particularitatea prezentei cauze este aceea că reclamanta din litigiul principal revendică, printre altele⁵, un asemenea desen sau model industrial comunitar cu privire la *aspectul exterior al unei părți* a Ferrari FXX K, compusă din mai multe elemente de caroserie – și anume, amintim, elementul în formă de „V” de pe capotă, elementul sub formă de pană, dispus pe lungime, care iese în afară în mijlocul acestui prim element („strake”), *spoilerul* din față, pe două niveluri, integrat în bara de protecție și puntea de legătură verticală din mijloc care unește *spoilerul* din față cu capota⁶. Această din urmă societate susține, așadar, că deține drepturi asupra a ceea ce se numește în mod obișnuit un „*partial design*” (desen parțial).

38. Astfel cum arată instanța de trimitere, nu există nicio îndoială că, în temeiul Regulamentului nr. 6/2002, numai aspectul exterior al unei părți a unui produs poate face, în sine, obiectul unui desen sau model industrial comunitar neînregistrat.

39. Astfel, „desenele sau modelele industriale” care pot face obiectul unui asemenea titlu sunt definite la articolul 3 litera (a) din Regulamentul nr. 6/2002 ca fiind „aspectul exterior al unui produs *sau al unei părți a acestuia*, care îi conferă, în special, caracteristicile liniilor, contururilor, culorilor, formei, texturii și/sau ale materialelor și/sau ale ornamentației produsului în sine” (sublinierea noastră).

40. În aceste condiții, *pe de o parte*, după cum am indicat la punctul 36 din prezentele concluzii, pentru ca aspectul exterior al unei părți a produsului să poată fi protejat drept desen sau model industrial comunitar neînregistrat, acesta trebuie să fi fost divulgat publicului, în conformitate cu articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002.

⁴ A se vedea articolul 1 alineatul (2) literele (a) și (b) din Regulamentul nr. 6/2002.

⁵ În prezentele concluzii, vom lua ca ipoteză factuală pentru analiza noastră desenul sau modelul industrial invocat cu *titlu principal* de Ferrari în susținerea cererilor sale, lăsând deoparte, în afara situațiilor în care menționarea lor va fi necesară, desenele sau modelele industriale invocate cu titlu subsidiar și cu titlu încă mai subsidiar.

⁶ A se vedea punctul 23 din prezentele concluzii.

41. Or, în cauza principală, Ferrari s-a limitat să publice imagini generale ale Ferrari FXX K⁷. Prin urmare, instanța de trimitere ridică, prin intermediul primei sale întrebări, problema dacă, pentru a îndeplini condiția divulgării prevăzută la articolul 11 menționat, această societate ar fi trebuit să efectueze o *divulgare distinctă* a desenului sau modelului părții caroseriei a cărei protecție o solicită. Vom explica, în secțiunea A, motivele pentru care această situație nu se regăsește, în opinia noastră.

42. *Pe de altă parte*, această instanță ridică, prin intermediul celei de a doua întrebări, problema dacă, pentru a putea face obiectul unui desen sau model industrial comunitar, aspectul exterior al unei părți a acestui produs trebuie să prezinte o „anumită autonomie” și un „caracter complet” în raport cu aspectul exterior general al produsului. Instanța menționată ridică, pe scurt, problema dacă anumite limite ar trebui să definească posibilitatea ca un autor să împartă aspectul exterior al produsului său în diferite părți care beneficiază, fiecare, de o protecție autonomă. Vom examina problematica delicată respectivă în secțiunea B.

43. Înainte de aceasta, trebuie să clarificăm totuși un ultim aspect. Deși instanța de trimitere s-a referit, în prima sa întrebare și în motivarea deciziei de trimitere, la noțiunea de „[parte] a [produsului]”, astfel cum este prevăzută la articolul 3 litera (a) din Regulamentul nr. 6/2002, ea a constatat de asemenea că elementele caroseriei Ferrari FXX K în discuție în cauza principală constituie „piese ale unui produs complex” în sensul articolului 3 litera (c) și al articolului 4 alineatul (2) din acest regulament.

44. Amintim că Curtea a precizat, în Hotărârea Acacia și D’Amato⁸, că, în lipsa unei definiții în Regulamentul nr. 6/2002, sintagma „piese dintr-un produs complex” vizează mai multe componente, concepute pentru a fi asamblate într-un articol industrial sau artizanal complex care pot fi înlocuite astfel încât să permită dezasamblarea și reasamblarea unui astfel de articol, în lipsa căreia produsul complex nu ar putea face obiectul unei utilizări normale.

45. Ea a statuat astfel că o jantă pentru automobile trebuie calificată drept „piesă dintr-un produs complex”, întrucât o asemenea jantă este o componentă a produsului complex pe care îl constituie un automobil, în lipsa căreia acest produs nu ar putea face obiectul unei utilizări normale⁹.

46. În același mod, în opinia noastră, elementele caroseriei trebuie să fie calificate drept „piese dintr-un produs complex” dacă, pe de o parte, aceste elemente pot fi înlocuite și dacă, pe de altă parte, prezența lor este necesară pentru utilizarea normală a autoturismului în discuție.

47. Ferrari a contestat însă această calificare drept „piese”, în sensul articolului 3 litera (c) și al articolului 4 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002, pentru motivul că elementele de caroserie vizate de desenele sau modelele industriale în discuție în cauza principală nu îndeplinesc aceste criterii.

48. În mod evident, nu revine Curții sarcina de a soluționa această problemă, care ține de aprecierea faptelor. Ar reveni, dacă este cazul, instanței de trimitere sarcina de a verifica acest aspect.

⁷ A se vedea punctul 17 din prezentele concluzii.

⁸ Hotărârea din 20 decembrie 2017 (C-397/16 și C-435/16, EU:C:2017:992, punctul 65).

⁹ A se vedea Hotărârea din 20 decembrie 2017, Acacia și D’Amato (C-397/16 și C-435/16, EU:C:2017:992, punctul 66).

49. Totuși, întrebate cu privire la acest aspect de către Curte, părțile și intervenientele sunt de acord cu privire la faptul că răspunsul la întrebarea menționată nu prezintă o importanță determinantă pentru a răspunde la întrebările adresate de instanța de trimitere.

50. Astfel, după cum observă în esență Ferrari și guvernul polonez, un „desen sau model industrial” în sensul articolului 3 litera (a) din Regulamentul nr. 6/2002 poate consta atât în aspectul exterior al unui produs în ansamblul său, cât și în cel al unei părți a acestuia, inclusiv al unei piese dintr-un produs complex sau chiar al unei părți a unei astfel de piese.

51. Or, toate elementele importante pentru întrebările adresate în prezenta cauză constau, în opinia noastră, în faptul că Ferrari se prevalează de aspectul exterior al unei „părți a [produsului]” ca desen sau model industrial comunitar neînregistrat. Faptul că acest produs este „complex” și că partea în discuție este sau nu compusă din elemente care corespund definiției „pieselor” nu este, în schimb, decisiv pentru a răspunde la întrebările adresate. Prin urmare, ne vom referi, în paragrafele care urmează, în esență la noțiunile de „produs” și de „[parte] a [produsului]”.

A. Cu privire la divulgarea către public, în sensul articolului 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002, a desenelor sau modelelor industriale ale părților unui produs (prima întrebare)

52. Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002 trebuie interpretat în sensul că divulgarea către public a desenului sau modelului de ansamblu al unui produs, cum ar fi aspectul exterior al unui autovehicul, poate determina de asemenea divulgarea către public a desenului sau modelului unei părți a acestui produs, precum aspectul exterior al anumitor elemente ale caroseriei acestui autovehicul și, dacă este cazul, în ce condiții.

53. În cauza principală, instanța de trimitere a constatat că, prin publicarea a două imagini generale ale modelului său FXX K, Ferrari a divulgat către public, în sensul articolului 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002, desenul sau modelul de ansamblu al acestui autovehicul în integralitatea sa. Prin urmare, condițiile stabilite de această dispoziție sunt îndeplinite în ceea ce privește desenul sau modelul industrial respectiv¹⁰.

54. Cu toate acestea, instanța de trimitere consideră că divulgarea respectivă este de natură să dea naștere unei protecții numai în ceea ce privește desenul sau modelul industrial de ansamblu al FXX K. Aceasta nu ar însemna divulgarea desenelor sau modelelor părților care compun respectivul autovehicul. În opinia acestei instanțe, cu care sunt de acord și Mansory Design, guvernul polonez și Comisia, aspectul exterior al unei astfel de părți a unui produs, pentru a putea fi el însuși protejat în calitate de desen sau model industrial comunitar neînregistrat, ar trebui să facă obiectul unei *divulgări distincte*. Această interpretare a articolului 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002 ar asigura securitatea juridică, permițând publicului și în special operatorilor economici să determine cu ușurință și fără ambiguitate, pe baza imaginilor divulgate de titularul de drepturi, obiectul protecției solicitate de acesta din urmă.

55. În practică, Ferrari ar fi trebuit, așadar, să publice, pe lângă imaginile de ansamblu ale FXX K, una sau mai multe imagini focalizate în mod specific pe partea din această mașină a cărei protecție o solicită ca desen sau model industrial comunitar neînregistrat sau să utilizeze, pe aceste imagini

¹⁰ În special, trebuie considerat ca fiind dovedit faptul că grupurile specializate puteau să aibă cunoștință în mod rezonabil de publicarea imaginilor în discuție.

de ansamblu, simboluri care să permită identificarea cu ușurință a desenului sau modelului industrial vizat, cum ar fi culori, contraste, săgeți sau chiar linii care delimitează elementele în discuție.

56. Nu suntem de acord. Asemenea Ferrari, precum și guvernelor ceh și italian, apreciem că divulgarea către public, în sensul articolului 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002, a desenului sau modelului industrial de ansamblu al unui produs poate determina de asemenea, în anumite împrejurări, divulgarea desenului sau modelului industrial al unei părți a acestui produs. Cu alte cuvinte, o divulgare distinctă nu este, în orice împrejurare, o condiție prealabilă pentru ca desenul sau modelul industrial al unei astfel de părți să poată fi protejat în calitate de desen sau model industrial comunitar neînregistrat.

57. În această privință, *în primul rând*, observăm că articolul 11 din Regulamentul nr. 6/2002 nu implică nicio normă specifică în ceea ce privește divulgarea desenului sau modelului industrial al unei părți a produsului.

58. Mai precis, articolul 11 alineatul (2) din acest regulament definește un criteriu unic pentru a determina dacă a avut loc divulgarea către public, valabilă pentru orice desen sau model industrial (indiferent dacă acestea sunt aplicate sau încorporate în produse sau în părți ale unui produs), și anume faptul de a fi „fost publicat, expus, utilizat în comerț sau făcut public în orice alt mod, în așa fel încât, în cursul normal al afacerilor, se poate presupune că acțiunea respectivă ar fi devenit cunoscută grupurilor specializate din sectorul în cauză”.

59. Astfel cum au arătat în mod întemeiat Ferrari, precum și guvernele ceh și italian, termenii acestei dispoziții nu impun, așadar, ca desenele sau modelele industriale ale părților unui produs sau ale pieselor încorporate într-un produs complex să facă obiectul unei divulgări specifice. Nimic din acest text nu tinde să excludă posibilitatea ca publicarea aceleiași imagini să determine divulgarea desenului sau modelului industrial al unui produs în întregime și cea a desenului sau modelului industrial al părților care îl compun. Or, legiuitorul Uniunii ar fi putut, dacă aceasta ar fi fost intenția sa, să formuleze o condiție în acest scop.

60. *În al doilea rând*, din același articol 11 alineatul (2) reiese că un desen sau model este „divulgat” atunci când este făcut public în așa fel încât, în cursul normal al afacerilor, „se poate presupune că acțiunea respectivă ar fi devenit cunoscută grupurilor specializate”¹¹ din sectorul în cauză care funcționează în Uniune. În esență, trebuie să se stabilească, așadar, dacă aceste grupuri specializate ar fi putut în mod rezonabil să cunoască desenul sau modelul în discuție¹².

61. Or, considerăm că, în anumite împrejurări, grupurile specializate pot în mod rezonabil să cunoască aspectul exterior al unei părți a produsului atunci când aspectul exterior de ansamblu al acestui produs este făcut public, astfel cum a arătat în mod întemeiat Ferrari.

¹¹ A se vedea, în ceea ce privește noțiunea de „grupuri specializate”, Hotărârea din 13 februarie 2014, H. Gautzsch Großhandel (C-479/12, EU:C:2014:75, punctele 27-30).

¹² Astfel, dacă modul de redactare a articolului 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002 se referă, *stricto sensu*, la aspectul dacă *actul de divulgare* (publicarea, expunerea etc.) ar fi putut deveni în mod rezonabil cunoscut de grupurile specializate, considerăm că acest criteriu urmărește, în sens larg, să stabilească dacă aceste grupuri ar fi putut în mod rezonabil să cunoască *desenul sau modelul* în cauză. A se vedea în acest sens Hotărârea din 13 februarie 2014, H. Gautzsch Großhandel (C-479/12, EU:C:2014:75, punctele 25 și 29).

62. Împrejurările din litigiul principal oferă o bună ilustrare în această privință. Amintim că actul de divulgare invocat de Ferrari este publicarea a două imagini ale FXX K, inclusiv o imagine frontală¹³. Această din urmă imagine evidențiază, printre altele, aspectul exterior al capotei, precum și al *spoilerului* autovehiculului respectiv.

63. În consecință și sub rezerva aprecierii de fapt care intră în competența instanței naționale, considerăm că, prin intermediul publicării imaginii în discuție¹⁴, grupurile specializate au putut în mod rezonabil să ia cunoștință de desenul sau modelul părții revendicate de Ferrari – inclusiv elementul în formă de „V” prezent pe partea din mijloc a capotei Ferrari FXX K. În același mod, publicarea unei imagini laterale a acestui autovehicul le putea permite în mod rezonabil să ia cunoștință, de exemplu, de desenul sau modelul jantelor roților montate pe autovehiculul respectiv.

64. Desigur, astfel cum a arătat guvernul ceh, pentru ca divulgarea către public a desenului sau modelului industrial al unui produs luat în considerare în ansamblu să determine divulgarea desenului sau modelului unei părți a acestui produs, este imperativ ca aspectul exterior al părții respective să *poată fi identificat în mod clar* în acest act de divulgare¹⁵. În caz contrar, grupurile specializate nu pot în mod rezonabil să ia cunoștință de el cu această ocazie, după cum prevede articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002.

65. Cu alte cuvinte, atunci când, precum în speță, actul de divulgare constă în publicarea unei imagini a unui produs, caracteristicile desenului sau modelului industrial al părții invocate – precum liniile, contururile, culorile acestuia etc.¹⁶ – trebuie să fie *în mod clar vizibile* pe imaginea respectivă.

66. Astfel, este evident, de exemplu, că publicarea unei imagini din spate a Ferrari FXX K nu ar fi fost de natură să determine divulgarea desenului sau modelului industrial al elementului în formă de „V” de pe capota acestui autovehicul. În același mod, trebuie să se considere că nu intervine nicio divulgare atunci când aspectul exterior al părții în cauză nu poate fi identificat în mod clar de grupurile specializate cu privire la imaginea publicată, în special pentru că reproducerea este prea mică, de slabă calitate sau parțial ascunsă de un alt element.

67. Nu există, pe fond, nimic original, în măsura în care această cerință de claritate se aplică, în opinia noastră, divulgării *oricărui* desen sau model industrial, în sensul articolului 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002, fie că este vorba despre un produs lipsit de complexitate, despre un produs complex sau despre o parte a unui produs. Astfel, oricare ar fi situația, se consideră că divulgarea către public intervine numai în cazul în care desenul sau modelul industrial în cauză ar putea deveni cunoscut în mod rezonabil, în cursul normal al afacerilor, grupurilor specializate din sectorul în cauză¹⁷. Această condiție implică în mod necesar, în opinia noastră, faptul că actul de divulgare indică într-un mod suficient de *clar* acest desen sau model industrial.

¹³ A se vedea punctul 17 din prezentele concluzii.

¹⁴ Amintim în această privință că s-a stabilit că grupurile specializate puteau în mod rezonabil să aibă cunoștință de această publicare (a se vedea nota de subsol 10 din prezentele concluzii).

¹⁵ A se vedea, pentru o interpretare analogă, Ruhl, O., și Tolkmitt, J., *Gemeinschafts-geschmacksmuster – Taschenkommentar - 3. Auflage*, Wolters Kluwer, Alphen-am-Rhein, 2019, p. 423.

¹⁶ Amintim că, potrivit articolului 3 litera (a) din Regulamentul nr. 6/2002, un desen sau model industrial înseamnă „aspectul exterior al unui produs sau al unei părți a acestuia, care îi conferă, în special, caracteristicile liniilor, contururilor, culorilor, formei, texturii și/sau ale materialelor și/sau ale ornamentației produsului în sine”.

¹⁷ A se vedea nota de subsol 12 din prezentele concluzii.

68. În *al treilea rând*, din considerentele (16) și (25) ale Regulamentului nr. 6/2002 reiese că, prin instituirea titlului unitar pe care îl constituie desenul sau modelul comunitar neînregistrat, legiuitorul Uniunii a urmărit, din perspectiva favorizării inovației¹⁸, protejării desenelor sau modelelor aplicate sau încorporate în produse care au un ciclu de viață economică scurt¹⁹ și pentru care autorii lor doresc să obțină o protecție rapidă și eficace fără a mai trece prin toate formalitățile de înregistrare.

69. Astfel, în temeiul articolului 1 alineatul (2) litera (a) din acest regulament, în măsura în care sunt îndeplinite condițiile materiale de obținere a protecției, desenele sau modelele sunt automat protejate drept desene sau modele industriale comunitare neînregistrate din momentul în care sunt făcute publice, în condițiile prevăzute la articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002 menționat, fără alte formalități.

70. Or, astfel cum susțin în mod întemeiat Ferrari, precum și guvernele ceh și italian, a impune autorilor să divulge în mod distinct fiecare parte a produselor lor pentru a putea beneficia de o protecție specifică pentru desenele sau modelele industriale ale acestor părți ar fi contrar obiectivului simplificării și rapidității care, după cum am amintit, justifică instituirea desenului sau modelului industrial comunitar neînregistrat²⁰. Aceasta ar implica să se dea dovadă de formalism în cadrul unui regim considerat a fi lipsit de așa ceva.

71. Interpretarea pe care o propunem este, în *al patrulea rând*, confirmată de un argument sistematic.

72. În această privință, divulgarea unui desen sau model industrial produce două consecințe juridice în Regulamentul nr. 6/2002. *Pe de o parte*, după cum s-a văzut, această divulgare poate da naștere unei protecții în calitate de desen sau model industrial comunitar neînregistrat. *Pe de altă parte*, în cadrul examinării condițiilor materiale de obținere a protecției în calitate de desen sau model industrial comunitar (înregistrat sau neînregistrat), divulgarea anterioară a unui desen sau model industrial identic sau care produce aceeași impresie globală ca și cel pentru care se solicită această protecție are drept consecință „distrugerea” noutății (articolul 5 din acest regulament) și/sau a caracterului individual (articolul 6 din regulamentul menționat) al acestui din urmă desen sau model industrial – și, procedând astfel, excluderea beneficiului protecției menționate. În vederea acestei examinări, definiția faptelor care constituie divulgarea, care figurează la articolul 7 alineatul (1) din același regulament, este similară celei care se află la articolul 11 alineatul (2) din acesta²¹. Cele două dispoziții conțin printre altele același criteriu

¹⁸ Ca regulă generală, prin instituirea unui sistem unificat al unui desen sau model industrial comunitar, legiuitorul Uniunii urmărea să ofere o protecție eficientă și uniformă pe întreg teritoriul statelor membre esteticii industriale, în scopul încurajării autorilor individuali să contribuie la afirmarea superiorității Uniunii în domeniu, favorizând inovația și dezvoltarea de noi produse și investițiile în producerea acestora. A se vedea considerentele (1), (5), (7) și (29) ale Regulamentului nr. 6/2002, precum și Hotărârea din 27 septembrie 2017, Nintendo (C-24/16 și C-25/16, EU:C:2017:724, punctul 73), și Hotărârea din 8 martie 2018, DOCERAM (C-395/16, EU:C:2018:172, punctul 28).

¹⁹ Contrar celor susținute de guvernul polonez, faptul că sistemul desenului sau modelului industrial comunitar neînregistrat a fost instituit în considerare produselor care au un ciclu de viață economică scurt – în mod specific cele al căror aspect exterior se schimbă rapid în funcție de modă, precum îmbrăcămintea – nu exclude posibilitatea ca aspectul exterior al unei părți a unui autovehicul precum Ferrari FXX K, care nu se încadrează *a priori* în această categorie de produse, să facă obiectul unei protecții în acest scop. Cu privire la acest aspect, este suficient să se observe că legiuitorul Uniunii nu a prevăzut vreo distincție, în Regulamentul nr. 6/2002, în ceea ce privește tipurile de produse al căror aspect exterior poate fi protejat în calitate de desen sau model industrial comunitar neînregistrat.

²⁰ A se vedea Hotărârea din 19 iunie 2014, Karen Millen Fashions (C-345/13, EU:C:2014:2013, punctul 42).

²¹ Articolul 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 6/2002 prevede: „În sensul aplicării dispozițiilor articolelor 5 și 6, se consideră că un desen sau un model industrial a fost divulgat publicului dacă a fost publicat [...] sau a fost expus, utilizat în comerț sau făcut public în orice alt mod, înainte de data prevăzută la articolul 5 alineatul (1) litera (a) și la articolul 6 alineatul (1) litera (a) sau articolul 5 alineatul (1) litera (b) și la articolul 6 alineatul (1) litera (b), după caz, cu excepția situațiilor în care aceste acțiuni nu ar fi putut deveni cunoscute, în cursul normal al afacerilor, grupurilor specializate din sectorul în cauză care funcționează în [Uniune]. [...]”

referitor la cunoștințele grupurilor specializate²². Prin urmare, în lipsa unor elemente care să indice o intenție contrară a legiuitorului Uniunii, condiția divulgării trebuie apreciată în același mod în cadrul uneia sau al alteia dintre dispoziții.

73. Or, astfel cum arată Ferrari, în cazul în care Curtea ar trebui să statueze, în prezenta cauză, că publicarea de către un autor a unei imagini care reprezintă un produs în întregime nu echivalează cu divulgarea desenului sau modelului industrial al unei părți a acestui produs, chiar dacă grupurile specializate ar putea în mod rezonabil să aibă cunoștința de această imagine și acest desen sau model industrial poate fi în mod clar identificat, consecința ar fi că un terț ar putea solicita el însuși ulterior protecția în calitate de desen sau model industrial comunitar. Astfel, publicarea inițială nu ar fi considerată, având în vedere această interpretare, o divulgare anterioară „distructivă” de noutate, în sensul articolului 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 6/2002, care se opune unei astfel de solicitări. Această interpretare nu ar favoriza *inovația* în materie de desene sau modele industriale, astfel cum se prevede în considerentul (7) al acestui regulament, ci *copierea* desenelor sau modelelor industriale existente²³.

74. În schimb și în *al cincilea rând*, nu suntem convinși de argumentul prezentat de instanța de trimitere, cu care sunt de acord Mansory Design, guvernul polonez și Comisia, potrivit căruia cerințele de securitate juridică s-ar opune interpretării propuse mai sus. Potrivit acestui argument, deja evocat la punctul 54 din prezentele concluzii, dacă divulgarea aspectului exterior al unui autovehicul în ansamblul său ar avea drept consecință nașterea unor drepturi asupra unui desen sau model industrial comunitar neînregistrat cu privire la părți sau piese ale acestuia, precum barele de protecție, farurile etc., operatorii economici nu ar putea decât cu dificultate să determine obiectul protecției solicitate de autor. O asemenea incertitudine ar risca să descurajeze inovația.

75. Pentru a fi clar, din punct de vedere factual, suntem în mod evident de acord cu privire la faptul că divulgarea distinctă a desenului sau modelului industrial al unei părți a unui produs permite creșterea securității juridice, fie pentru utilizatori, fie pentru autorul desenului sau modelului industrial în cauză. Astfel, autorii pot proceda la o asemenea divulgare distinctă. În speță, Ferrari ar fi putut demonstra cu atât mai ușor cu cât, în conformitate cu articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002, grupurile specializate ar fi putut în mod rezonabil să cunoască desenul sau modelul industrial în discuție²⁴.

76. Cu toate acestea, a impune autorilor, în numele securității juridice a terților, o asemenea divulgare distinctă ar însemna, în opinia noastră, nerespectarea echilibrului urmărit de legiuitorul Uniunii în cadrul sistemului desenelor sau modelelor industriale comunitare neînregistrate, care implică, *prin natura sa*, o reducere a nivelului acestei securități în raport cu cea care rezultă din desenele sau modelele industriale comunitare înregistrate.

77. În această privință, faptul că, după cum am arătat, desenele sau modelele industriale comunitare neînregistrate nu fac, prin definiție, obiectul unei cereri de înregistrare determină în mod inevitabil un anumit grad de insecuritate juridică pentru terți. Operatorii economici nu dispun, în materie, la fel ca pentru desenele sau modelele industriale înregistrate, de un registru

²² Cu singura diferență că acest criteriu este formulat în sens negativ în prima dispoziție, în timp ce în cea de a doua este formulat în sens pozitiv.

²³ În practică, această interpretare ar stimula operatorii economici să controleze, de exemplu, imaginile unor produse publicate în reviste de specialitate pentru a examina în acestea desenele sau modelele industriale ale părților produsului și, dacă este cazul, să solicite ei înșiși înregistrarea acestor aspecte exterioare în calitate de desen sau model industrial comunitar.

²⁴ Cu alte cuvinte, divulgarea specifică a desenului sau modelului industrial al unei părți a produsului poate constitui un mijloc *practic*, pentru autor, de a se asigura de cunoașterea acestui desen sau model industrial de către grupurile specializate.

public care să le permită să se informeze în mod clar și precis cu privire la drepturile existente asupra unui astfel de desen sau model industrial²⁵. Lipsa înregistrării face astfel obiectul exact al protecției revendicate mai dificil de identificat în prealabil²⁶. Nu adeseori, ci în cadrul unei acțiuni în contrafacere, autorul va specifica dacă revendică aspectul exterior de ansamblu al produsului în discuție sau numai pe cel al unei părți a acestui produs²⁷.

78. În schimb, nivelul de protecție și, prin urmare, de securitate juridică de care beneficiază autorul este de asemenea redus. *Pe de o parte*, protecția oferită titularului unui desen sau model industrial comunitar neînregistrat are o întindere limitată, după cum a arătat în mod întemeiat Ferrari. Din punct de vedere material, în conformitate cu articolul 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002, acesta este protejat *numai* împotriva „copierii” desenului sau modelului său²⁸.

79. *Pe de altă parte*, durata protecției oferite prin desenul sau modelul industrial comunitar neînregistrat este relativ scurtă, întrucât este limitată la trei ani de la prima divulgare către public a desenului sau modelului industrial în discuție, în temeiul articolului 11 alineatul (1) din Regulamentul nr. 6/2002²⁹.

80. De altfel, nu considerăm că trebuie exagerate riscurile în termeni de securitate juridică și de inovație pe care o implică interpretarea propusă mai sus, potrivit căreia divulgarea către public a desenului sau modelului industrial de ansamblu al unui produs complex poate determina, în sine, divulgarea desenului sau modelului industrial al unei părți a acestui produs.

81. Astfel, *pe de o parte*, după cum am explicat la punctele 64-67 din prezentele concluzii, criteriul luării la cunoștință de către grupurile specializate presupune ca desenul sau modelul industrial al unei părți a produsului să *poată fi în mod clar identificat* în momentul divulgării desenului sau modelului industrial al produsului în ansamblu, ceea ce reduce riscul de insecuritate juridică.

82. *Pe de altă parte*, în ceea ce privește inovația, pe lângă ceea ce am explicat deja la punctul 73 din prezentele concluzii, trebuie avut în vedere faptul că, în conformitate cu articolul 19 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 6/2002, utilizarea unui desen sau model industrial comunitar neînregistrat, efectuată de un terț fără consimțământul titularului, nu este

²⁵ A se vedea Hotărârea din 5 iulie 2018, Mast-Jägermeister/EUIPO (C-217/17 P, EU:C:2018:534, punctele 52-54). Obiectul exact al protecției conferite prin desenul sau modelul industrial înregistrat trebuie stabilit tocmai în momentul înregistrării sale. Astfel, chiar dacă această problemă nu este relevantă pentru soluționarea litigiului principal, este exclus, în opinia noastră, în raport cu articolele 35 și 36 din Regulamentul nr. 6/2002, care privesc înregistrarea *unui* desen sau model industrial, la singular, ca o cerere de înregistrare pentru desenul sau modelul industrial de ansamblu al unui produs să poată fi de asemenea valabilă, în mod incident, pentru desenul sau modelul industrial al unei părți a acestui produs, astfel cum a subliniat totodată instanța de trimitere. În plus, articolul 37 din acest regulament reglementează în mod expres ipoteza unei cereri multiple.

²⁶ A se vedea Hotărârea din 19 iunie 2014, Karen Millen Fashions (C-345/13, EU:C:2014:2013, punctul 43).

²⁷ După caz, persoana care solicită constatarea contrafacerii poate sublinia în acest scop, pe imaginea pe care o furnizează în susținerea cererii sale, desenul sau modelul industrial revendicat prin intermediul unor culori, contraste, săgeți sau chiar linii care delimitează desenul sau modelul industrial în discuție. Aceasta permite instanței și părâtului să înțeleagă cu ușurință obiectul exact al protecției solicitate. În această privință, articolul 85 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002 prevede că, în cadrul unei acțiuni în contrafacere, pentru a beneficia de prezumția de validitate a desenului sau modelului industrial neînregistrat invocat, reclamantul trebuie să indice prin ce anume acest desen sau model prezintă un caracter individual. Curtea a statuat deja că, mai exact, condiția respectivă „decurge din necesitatea, în ceea ce privește această [categorie de desene sau modele industriale], de a stabili [...] obiectul exact al [protecției solicitate] [Hotărârea din 19 iunie 2014, Karen Millen Fashions (C-345/13, EU:C:2014:2013, punctul 43)].

²⁸ Prin comparație, desenul sau modelul industrial comunitar înregistrat oferă o protecție împotriva oricărei „utilizări”, noțiune care este definită la articolul 19 alineatul (1) din Regulamentul nr. 6/2002. În această privință, din considerentul (21) al acestui regulament reiese că legiuitorul Uniunii urmărea astfel să îi asocieze cel mai înalt grad de certitudine juridică posibil acestui tip de desen sau model industrial în raport cu desenul sau modelul industrial comunitar neînregistrat.

²⁹ În schimb, în conformitate cu articolul 12 din Regulamentul nr. 6/2002, protecția unui desen sau model industrial comunitar înregistrat se poate extinde până la 25 de ani de la data la care a fost depusă cererea.

considerată ca provenind din „copierea” desenului sau modelului în discuție „dacă rezultă dintr-o muncă de creație independentă realizată de un autor despre care se poate afirma în mod justificat că nu cunoștea [acest] desen[...] sau model[...]”.

83. Astfel, autorii pot continua să inoveze fără teama de a contraface din neatenție desene sau modele industriale comunitare neînregistrate. Chiar presupunând că aceștia creează desene sau modele industriale care produc o impresie vizuală globală identică cu cea a unui desen sau model industrial protejat divulgat anterior³⁰, ei vor putea demonstra buna lor credință³¹ și pot fi astfel exonerati de orice răspundere.

84. În ultimul rând, interpretarea propusă în prezentele concluzii nu este repusă în discuție, în opinia noastră, nici de argumentul invocat de Mansory Design, guvernul polonez și Comisia, potrivit căruia o imagine care reproduce nu numai desenul sau modelul industrial al părții unui produs revendicat, ci și aspectul exterior al produsului respectiv în ansamblu nu ar permite să se stabilească dacă acest desen sau model îndeplinește condițiile materiale de obținere a protecției în calitate de desen sau model industrial comunitar.

85. Desigur, astfel cum au statuat instanțele Uniunii în cadrul unor cereri de declarare a nulității desenelor sau modelelor industriale comunitare înregistrate³², pentru a aprecia noutatea și caracterul individual ale desenului sau modelului industrial revendicat, acesta trebuie să poată fi comparat în mod fiabil cu desenul sau modelul industrial anterior invocat de persoana care solicită declararea nulității. În acest scop, este esențial să se dispună de o imagine a desenului sau modelului industrial anterior care să permită identificarea acestuia de o manieră precisă și certă. Persoana care solicită declararea nulității trebuie, așadar, să furnizeze una sau mai multe reproduceri precise și complete ale desenului sau modelului industrial respectiv³³. De asemenea, este necesar să se dispună de o reproducere a desenului sau modelului industrial revendicat care să fie de o calitate suficientă pentru a distinge clar detaliile obiectului pentru care se solicită protecția³⁴.

86. Cu toate acestea, în opinia noastră, o imagine care reproduce aspectul exterior al unui produs în ansamblu său permite efectuarea unei asemenea comparații în ceea ce privește desenul sau modelul industrial al unei părți a acestui produs atunci când, după cum am indicat la punctele 64-66 din prezentele concluzii, caracteristicile acestui desen sau model industrial sunt *în mod clar vizibile* în această imagine. O asemenea reproducere permite sesizarea aspectului exterior al desenului sau modelului industrial respectiv și identificarea eventualelor sale diferențe estetice sau ornamentale în raport cu un desen sau model industrial anterior și, astfel, aprecierea noutății,

³⁰ A se vedea articolul 10 din Regulamentul nr. 6/2002, precum și punctele 94 și 95 din prezentele concluzii.

³¹ Precizăm că sarcina de a dovedi că utilizarea contestată rezultă din „copierea” unui desen sau model industrial comunitar neînregistrat îi revine titularului acestuia, în timp ce părâtului îi revine sarcina de a dovedi că această utilizare „rezultă dintr-o muncă de creație independentă”. A se vedea Hotărârea din 13 februarie 2014, H. Gautzsch Großhandel (C-479/12, EU:C:2014:75, punctul 41).

³² A se vedea articolul 24 și următoarele din Regulamentul nr. 6/2002. Din articolul 24 alineatul (3) din acest regulament reiese că, în ceea ce privește un desen sau model industrial comunitar neînregistrat, respectarea condițiilor materiale de obținere a protecției va fi examinată de instanță în cazul unei cereri reconvenționale în nulitate, formulată de părât în cadrul unei acțiuni în contrafacerea desenului sau modelului industrial comunitar în discuție.

³³ A se vedea printre altele Hotărârea din 21 septembrie 2017, Easy Sanitary Solutions și EUIPO/Group Nivelles (C-361/15 P și C-405/15 P, EU:C:2017:720, punctele 64 și 65), și Hotărârea din 24 octombrie 2019, Atos Medical/EUIPO – Andreas Fahl Medizintechnik-Vertrieb (Plasturi medicali) (T-559/18, nepublicată, EU:T:2019:758, punctele 40 și 43),

³⁴ A se vedea, în ceea ce privește cererile de înregistrare a unor desene sau modele industriale, articolul 4 alineatul (1) litera (e) din Regulamentul (CE) nr. 2245/2002 al Comisiei din 21 octombrie 2002 privind normele de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 6/2002 al Consiliului privind desenele sau modelele industriale comunitare (JO 2002, L 341, p. 28, Ediție specială, 13/vol. 39, p. 14) și Hotărârea din 5 iulie 2018, Mast-Jägermeister/EUIPO (C-217/17 P, EU:C:2018:534, punctele 47-55).

precum și a caracterului său individual. În schimb, nu aceasta este situația atunci când reproducerea este prea mică, de slabă calitate sau când desenul sau modelul industrial revendicat este ascuns parțial de un alt element³⁵.

87. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la prima întrebare că articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002 trebuie interpretat în sensul că divulgarea către public a desenului sau modelului de ansamblu al unui produs, precum aspectul exterior al unui autovehicul, determină de asemenea divulgarea către public a desenului sau modelului industrial al unei părți a acestui produs, precum aspectul exterior al anumitor elemente ale caroseriei autovehiculului respectiv, în măsura în care acest din urmă desen sau model industrial poate fi identificat în mod clar în cadrul aceluia act de divulgare.

B. Cu privire la posibilitatea de a solicita o protecție pentru desenul sau modelul industrial al unei „părți a [produsului]”, în sensul articolului 3 litera (a) din Regulamentul nr. 6/2002 (a doua întrebare)

88. În ipoteza în care Curtea ar răspunde, după cum îi sugerăm, în mod afirmativ la prima întrebare, instanța de trimitere ridică, prin intermediul celei de a doua întrebări, problema criteriului juridic care trebuie aplicat, în cadrul examinării caracterului individual în sensul articolului 4 alineatul (2) litera (b) și al articolului 6 alineatul (1) din Regulamentul nr. 6/2002, pentru a stabili impresia globală produsă de desenul sau modelul industrial al pieselor încorporate într-un produs complex, precum elementele caroseriei unui autovehicul.

89. Am explicat, la punctele 43-51 din prezentele concluzii, motivele pentru care, în opinia noastră, este irelevant în prezenta cauză să se stabilească dacă partea din Ferrari FXX K al cărei aspect exterior este revendicat de această societate în calitate de desen sau model industrial comunitar neînregistrat este sau nu constituită din „piese” încorporate într-un „produs complex”. Prin urmare, vom continua să ne referim, în prezenta secțiune, la noțiunea de „[parte] a [produsului]”.

90. Câteva explicații generale se impun pentru a înțelege bine această a doua întrebare.

91. După cum am arătat la punctul 36 din prezentele concluzii, printre condițiile materiale pe care trebuie să le îndeplinească un desen sau model industrial pentru a fi protejat ca desen sau model industrial comunitar (înregistrat sau neînregistrat) figurează „caracterul individual”. În conformitate cu articolul 6 din Regulamentul nr. 6/2002, se consideră că un desen sau model industrial are „caracter individual” dacă impresia globală pe care o produce asupra utilizatorului avizat³⁶ diferă de impresia produsă asupra unui asemenea utilizator de orice alt desen sau model care a fost anterior făcut public.

³⁵ Contrar celor susținute de Mansory Design, ipoteza în discuție în prezenta cauză nu poate fi asimilată în niciun fel cu cea examinată în Hotărârea din 21 septembrie 2017, Easy Sanitary Solutions și EUIPO/Group Nivelles (C-361/15 P și C-405/15 P, EU:C:2017:720, punctele 68 și 69). În această hotărâre, Curtea a statuat că nu se poate impune Oficiului Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO) să combine, în cadrul comparației dintre desenele sau modelele industriale aflate în conflict, diferite elemente ale unuia sau mai multor desene anterioare pentru a obține aspectul exterior complet al acestui desen sau model industrial, pentru motivul că revine persoanei care solicită declararea nulității sarcina să depună o reproducere completă a acestui desen sau model industrial anterior și că orice eventuală combinație ar atrage în mod obligatoriu după sine aproximări. În acest sens, în aplicarea interpretării pe care o propunem, instanța nu trebuie să efectueze o combinație hazardată de elemente reprezentate în mod separat. Acesta trebuie pur și simplu să aprecieze un desen sau model industrial reprodus în mod complet și clar vizibil într-o parte a imaginii care îi este furnizată de solicitantul acțiunii în contrafacere.

³⁶ A se vedea, pentru definirea noțiunii de „utilizator avizat”, Hotărârea din 20 octombrie 2011, PepsiCo/Grupo Promer Mon Graphic (C-281/10 P, EU:C:2011:679, punctul 59), precum și Hotărârea din 21 septembrie 2017, Easy Sanitary Solutions și EUIPO/Group Nivelles (C-361/15 P și C-405/15 P, EU:C:2017:720, punctele 124 și 125).

92. Aprecierea respectării acestei condiții implică, așadar, astfel cum s-a explicat deja la punctul 85 din prezentele concluzii, compararea desenului sau modelului industrial cu un desen sau model industrial anterior.

93. Astfel cum reiese din termenii articolului 6 menționat, este vorba, mai precis, de compararea „impresiei globale” produse de fiecare desen sau model industrial în conflict. Cu alte cuvinte, trebuie să se verifice dacă acestea sunt *în mod global similare*. Prin urmare, ansamblul caracteristicilor acestora este luat în considerare, fără a fi posibilă confruntarea doar a unei părți din fiecare desen sau model industrial. În consecință, diferențele de detalii, chiar diferențe semnificative, dar concentrate numai pe o parte a desenului sau modelului industrial revendicat, pot să nu fie suficiente pentru a demonstra că acesta produce o „impresie globală” diferită de cea produsă de desenul sau modelul industrial anterior și, în consecință, pentru a-i stabili „caracterul individual”³⁷.

94. Aceeași logică se aplică, *mutatis mutandis*, în materie de contrafacere. În această privință, articolul 10 din Regulamentul nr. 6/2002 prevede că protecția conferită de desenul sau modelul industrial comunitar „se întinde asupra oricărui desen sau model care nu produce asupra utilizatorului avizat o impresie vizuală globală diferită”³⁸.

95. Rezultă că, și în acest caz, compararea desenelor sau modelelor industriale în conflict trebuie efectuată în raport cu ansamblul aspectului exterior care constituie desenul sau modelul industrial protejat, fără a fi posibil să se confrunte numai o parte a acestui desen sau model industrial cu desenul sau modelul industrial contestat. Din nou, chiar dacă acesta din urmă este identic cu o parte a desenului sau modelului industrial protejat, este posibil ca „impresiile vizuale globale” produse de aceste două desene sau modele industriale să fie diferite și, în consecință, să nu existe contrafacere³⁹.

96. Aceste ipoteze se pot verifica în special atunci când desenul sau modelul industrial comunitar revendicat are ca obiect *aspectul exterior de ansamblu al unui produs*. Dacă, de exemplu, un autor a înregistrat desenul sau modelul industrial de ansamblu al unei păpuși⁴⁰, iar un tert comercializează, fără autorizarea sa, un model care prezintă diverse diferențe, dar un cap similar, contrafacerea nu va fi probabil recunoscută. Astfel, această similitudine parțială nu va fi în mod necesar suficientă pentru a demonstra „impresii vizuale globale” identice.

³⁷ A se vedea considerentul (14) al Regulamentului nr. 6/2002, precum și Passa, J., *Droit de la propriété industrielle*, volumul I, ediția a 2-a, LGDJ, Paris, 2009, p. 934. În acest sens, Tribunalul statuează în mod constant că „caracterul individual al unui desen sau model industrial rezultă dintr-o impresie globală diferită sau dintr-o lipsă a unui «dējă-vu», din punctul de vedere al utilizatorului avizat, în raport cu orice anterioritate în cadrul patrimoniului de desene sau modele industriale, fără a ține cont de diferențele care rămân insuficient marcate pentru a afecta impresia globală respectivă, deși ele sunt mai mult decât niște detalii nesemnificative, dar având în vedere diferențe suficient de marcate pentru a crea impresii de ansamblu diferite” [Hotărârea din 17 mai 2018, Basil/EUIPO – Artex (Coșuri speciale pentru biciclete) (T-760/16, EU:T:2018:277, punctul 77, precum și jurisprudența citată)]. Tribunalul a statuat de asemenea că compararea impresiilor globale produse de desenele sau modelele industriale în conflict „trebuie să fie sintetică și nu se poate limita la compararea analitică a unei enumerări de similitudini și de diferențe” [Hotărârea din 8 iulie 2020, Glimarpol/EUIPO – Metar (Instrument pneumatic) (T-748/18, nepublicată, EU:T:2020:321, punctul 47, precum și jurisprudența citată)].

³⁸ Sub rezerva faptului că, astfel cum s-a indicat la punctul 78 din prezentele concluzii, în materie de desene sau modele industriale comunitare neînregistrate, titularul este protejat numai împotriva „copierii”, în sensul articolului 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 6/2002.

³⁹ A se vedea Passa, J., *op. cit.*, p. 1004.

⁴⁰ A se vedea, pentru acest exemplu, Passa, J., *op. cit.*, p. 1004 și 1115.

97. În acest context, după cum s-a discutat pe tot parcursul acestor concluzii, legiuitorul Uniunii a permis autorilor să solicite protecția, ca desen sau model comunitar, a unui *obiect mai specific*, și anume aspectul exterior al unei „părți a [produsului]”, în conformitate cu articolul 3 litera (a) din Regulamentul nr. 6/2002⁴¹.

98. Astfel, pentru a relua exemplul dat la punctul 96 din prezentele concluzii, un autor poate alege să solicite doar protecția aspectului exterior al capului păpușii. Procedând astfel, acesta mărește gradul de protecție a desenului sau modelului industrial al acestei „părți a [produsului]” și, printre altele, își maximizează șansele de a obține recunoașterea contrafacerii în ceea ce îl privește. Astfel, nu este posibilă compararea impresiilor vizuale globale produse de desenele sau modelele industriale de ansamblu ale păpușilor concurente. Se ia în considerare numai *aspectul exterior al capului*, care face obiectul desenului sau modelului industrial comunitar. Comparând numai aspectul exterior al capurilor acestor păpuși, contrafacerea devine flagrantă⁴².

99. Explicațiile care precedă evocă, în opinia noastră, împrejurările cauzei principale. Astfel, amintim că Ferrari a invocat printre altele, în susținerea acțiunii sale în contrafacere, cu titlu foarte subsidiar, un desen sau model industrial comunitar neînregistrat referitor la forma vizibilă de ansamblu a Ferrari FXX K⁴³. Or, potrivit înțelegerii din punctul nostru de vedere a deciziei de trimitere, instanța de apel, efectuând o comparație a acestui desen sau model industrial cu aspectul exterior de ansamblu al Mansory Siracusa 4XX⁴⁴, a considerat în esență că cele două desene sau modele industriale nu produc aceeași „impresie vizuală globală”, în sensul articolului 10 din Regulamentul nr. 6/2002⁴⁵ – în pofida similitudinilor vizuale privind, printre altele, elementul în formă de „V” de pe capotă și *spoilerul* pe două niveluri. Prevalându-se de un desen sau model industrial comunitar neînregistrat care vizează aspectul exterior al părții FXX K în discuție, Ferrari urmărește, așadar, să își maximizeze șansele de a obține, în speță, recunoașterea contrafacerii.

100. În lumina acestor explicații, considerăm că, prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere ridică problema existenței unor limite în ceea ce privește posibilitatea autorilor de a împărți aspectul exterior de ansamblu al produselor lor în diferite desene sau modele industriale ale unor „părți ale produsului” care să facă, fiecare, obiectul unei protecții distincte ca desen sau model industrial comunitar pentru a maximiza nivelul de protecție de care beneficiază.

101. Această întrebare este cu atât mai pertinentă cu cât, în cauza principală, instanța de apel a considerat că desenul sau modelul industrial comunitar neînregistrat invocat, cu titlu principal, de Ferrari cu privire la partea din modelul său FXX K, care include în special elementul în formă

⁴¹ Comisia a susținut de altfel, în fața Curții, că este vorba despre un „aspect fundamental” al sistemului desenelor și modelelor industriale ale Uniunii.

⁴² În această privință, desenul sau modelul industrial comunitar *neînregistrat* oferă autorului o flexibilitate pe care nu i-o oferă desenul sau modelul industrial comunitar *înregistrat*. În materie de desene sau modele industriale comunitare înregistrate, obiectul protecției, și anume desenul sau modelul industrial revendicat, este definit în mod rigid în cererea de înregistrare (a se vedea nota de subsol 25 din prezentele concluzii). Pentru a utiliza tot același exemplu, dacă autorul alege să înregistreze nu desenul sau modelul industrial al capului păpușii, ci pe cel al întregii păpuși, caracterul individual sau contrafacerea va fi apreciată în raport cu acest din urmă obiect. În schimb, într-o astfel de ipoteză, autorul va putea invoca un desen sau model industrial comunitar neînregistrat care constă exclusiv în aspectul exterior al capului, cu condiția ca acesta să fi fost divulgat cu mai puțin de trei ani înainte, conform articolului 11 din Regulamentul nr. 6/2002, și să îndeplinească, în sine, condițiile materiale prevăzute în acest regulament. A se vedea Passa, J., *op. cit.*, p. 1004 și 1115.

⁴³ A se vedea punctul 25 din prezentele concluzii.

⁴⁴ A se vedea punctul 21 din prezentele concluzii.

⁴⁵ A se vedea punctul 29 din prezentele concluzii.

de „V” de pe capotă și *spoilerul* pe două niveluri, *era inexistent*, pentru motivul că această parte nu ar prezenta „o anumită autonomie”, precum și „un caracter complet al formei” și ar fi fost delimitată în mod arbitrar de reclamanta din litigiul principal.

102. Decizia de trimitere conține puține explicații cu privire la ceea ce trebuie să se înțeleagă prin termenii „autonomie” și „caracter complet al formei”. În opinia noastră, este vorba, în jurisprudența instanțelor germane, despre condiții cumulative pentru a pretinde un desen sau model industrial comunitar referitor la aspectul exterior al unei „părți a [produsului]”. Considerăm că condiția privind „autonomia” se raportează la problema dacă aspectul exterior al părții se deosebește sau, dimpotrivă, dispare complet în aspectul exterior al produsului de ansamblu. Condiția privind „caracterul complet” se referă la problema dacă desenul sau modelul industrial parțial revendicat constituie un ansamblu complet. Concret, în speță, instanța de apel a considerat delimitarea efectuată de Ferrari ca fiind „arbitrară”, pentru motivul că această societate nu a inclus farurile și extremitatea laterală a *spoilerului* FXX K – elemente care ar constitui „ochii” și, respectiv, „maxilarul” acestui autovehicul, pentru a relua metafora „caracteristicilor vizuale” invocată de Ferrari⁴⁶. Aceste condiții urmăresc, în final, să se stabilească dacă aspectul exterior al părții produsului revendicat prezintă o „impresie globală autonomă în raport cu forma de ansamblu”.

103. Prin urmare, este necesar, în prezenta cauză, să se stabilească dacă aspectul exterior al unei părți a produsului, pentru a putea face obiectul unui desen sau model industrial comunitar de sine-stătător, diferit de cel care protejează, dacă este cazul, aspectul exterior de ansamblu al acestui produs, trebuie să prezinte efectiv o asemenea „autonomie” și un asemenea „caracter complet”.

104. În opinia noastră, răspunsul la această întrebare nu constă în interpretarea noțiunii de „caracter individual”, în sensul articolului 6 din Regulamentul nr. 6/2002. Astfel, această noțiune nu reglementează raporturile dintre desenul sau modelul industrial al unui produs și desenele sau modelele industriale ale părților care îl compun, ci, după cum am indicat la punctul 92 din prezentele concluzii, raportul dintre aceste desene sau modele industriale și alte desene sau modele industriale anterioare. Prin urmare, noțiunea menționată nu este relevantă pentru a stabili dacă, în cadrul Ferrari FXX K, aspectul exterior al părții revendicate, compusă în special din elementul în formă de „V” de pe capotă și din *spoiler* pe două niveluri, poate constitui un desen sau model industrial al unei „părți a [produsului]”, în sensul articolului 3 litera (a) din Regulamentul nr. 6/2002, distinct de desenul sau modelul industrial de ansamblu al autovehiculului respectiv.

105. În schimb, acest răspuns trebuie găsit, în opinia noastră, chiar în definiția însăși a noțiunii de „desen sau model industrial”, astfel cum este prevăzută la articolul 3 litera (a) din Regulamentul nr. 6/2002.

106. În această privință, amintim că definiția respectivă se referă la „aspectul exterior al unui produs sau al unei părți a acestuia, care îi conferă, în special, caracteristicile liniilor, conturilor, culorilor, formei, texturii și/sau ale materialelor și/sau ale ornamentației produsului în sine”.

⁴⁶ A se vedea punctul 23 din prezentele concluzii. Invers, din punctul de vedere al înțelegerii noastre, de exemplu, un calandru de mașină, ca ansamblu complet, ar prezenta un asemenea „caracter complet”.

107. Mai multe criterii pot fi deduse din această definiție. Întrucât noțiunea de „[parte] a [produsului]” nu este precizată, ea trebuie înțeleasă, în conformitate cu sensul său obișnuit în limbajul curent⁴⁷, ca o secțiune a „totului” reprezentat de produs. Pe de altă parte, această secțiune, pentru a fi protejată în calitate de desen sau model industrial, trebuie să aibă un aspect exterior, cu alte cuvinte, prin definiție, să fie *vizibilă*⁴⁸. În plus, după cum arată Ferrari, secțiunea menționată trebuie delimitată *prin linii, contururi, culori, forme sau o textură deosebite*.

108. Curtea ar trebui să adauge la aceste criterii pe cele referitoare la „autonomia” și la „caracterul complet” sugerate de instanța de trimitere?

109. Desigur, Tribunalul a reținut, în Hotărârea Buck-Chemie/EUIPO – Henkel (Odorizant pentru toaletă)⁴⁹, criterii foarte apropiate de cele astfel sugerate.

110. În această cauză, o întreprindere a depus o cerere de înregistrare pentru desenul sau modelul industrial al unei părți a unui odorizant pentru toaletă, corespunzătoare celor patru bile de detergent conținute în acest rezervor. Un concurent a introdus o cerere de declarare a nulității acestui desen sau model industrial, motiv întemeiat în special pe lipsa noutății și a caracterului individual al acestuia. În acest cadru, persoana care a solicitat declararea nulității a prezentat ca desene sau modele industriale anterioare, în special, aspectul exterior a patru mingii aliniate, selecționate în mod arbitrar pe imaginea piscinei cu mingii care le conținea printre alte zeci, și aspectul exterior al unei succesiuni de bile extrase din imaginea de ansamblu a unui baston. Or, Tribunalul a considerat în esență aceste din urmă desene sau modele industriale ca fiind *inexistente*, considerând că „părțile produsului” invocate nu aveau un „caracter independent” și nu putea „fi separat[e] de impresia globală produsă de produsul perceput în integralitatea sa”⁵⁰.

111. În acest cadru, Tribunalul a mai statuat că, „pentru a constitui un desen sau model industrial de sine-stătător, separat de cel al produsului principal, elementele relevante *trebuie să fie puse în evidență în mod deosebit și să împiedice astfel înțelegerea produsului principal ca un tot*” (sublinierea noastră). În schimb, succesiunea de bile extrasă din imaginea bastonului prezentată de persoana care a solicitat declararea nulității făcea „parte integrantă din ansamblul jocului prezentat și din imaginea sa” și nu era „evidențiat[ă] în mod special”⁵¹.

112. Cu toate acestea, avem o anumită reticență față de ideea de a introduce, prin interpretare și într-un domeniu atât de delicat precum cel al desenului sau modelului industrial comunitar, criterii nescrise precum cele ale „autonomiei” sau „caracterului complet”, pentru a delimita părțile de produs al căror aspect exterior poate face obiectul unei protecții specifice.

⁴⁷ A se vedea prin analogie Hotărârea din 20 decembrie 2017, Acacia și D'Amato (C-397/16 și C-435/16, EU:C:2017:992, punctul 64, precum și jurisprudența citată).

⁴⁸ Dacă partea produsului constituie o piesă a unui produs complex, în sensul articolului 3 litera (c) din Regulamentul nr. 6/2002, aspectul exterior al acestei piese trebuie să fie, în plus, vizibil „la o utilizare normală a produsului”.

⁴⁹ Hotărârea din 22 noiembrie 2018 (T-296/17, nepublicată, EU:T:2018:823).

⁵⁰ Hotărârea din 22 noiembrie 2018, Reprezentarea unui odorizant pentru toaletă (T-296/17, nepublicată, EU:T:2018:823, punctele 51 și 52).

⁵¹ Hotărârea din 22 noiembrie 2018, Reprezentarea unui odorizant pentru toaletă (T-296/17, nepublicată, EU:T:2018:823, punctul 52). A se vedea de asemenea, pentru un raționament analog, Hotărârea din 25 octombrie 2013, Merlin și alții/OAPI – Dusyma (Jocuri) (T-231/10, nepublicată, EU:T:2013:560, punctele 34 și 35).

113. După cum au arătat, în esență, Ferrari, precum și guvernele ceh și italian, pe lângă faptul că respectivele criterii nu au fost prevăzute de legiuitorul Uniunii, avem dificultăți în a concepe modul în care acestea ar fi în măsură să crească nivelul securității juridice. Care sunt condițiile în care ar trebui să se considere astfel că desenul sau modelul industrial al unei părți a produsului îndeplinește aceste cerințe privind „autonomia” și „caracterul complet”?

114. În această privință, observăm în special că, în conformitate cu articolul 3 litera (a) din Regulamentul nr. 6/2002, o „[parte] a [produsului]” se poate limita la ornamentele unui produs. Prin urmare, ne întrebăm cu privire la modul în care criteriile menționate ar trebui aplicate într-o astfel de ipoteză. De asemenea, în exemplul păpușii dat la punctul 96 din prezentele concluzii, în ce măsură aspectul exterior al capului acestei păpuși ar prezenta un anumit „caracter complet” și o anumită „autonomie” și în raport cu cel al restului corpului? Acest lucru ar trebui să varieze după cum este vorba despre un model de tipul „Barbie” sau despre un model de păpușă rusească? Și care este situația elementelor de caroserie ale autovehiculului? În mod absolut, un asemenea element nu este niciodată cu adevărat autonom în raport cu restul caroseriei, întrucât contribuie la estetica acesteia.

115. În aceste condiții, desigur, după cum demonstrează cauza denumită Odorizant pentru toaletă⁵², delimitări complet arbitrare ale unor părți ale produsului pot fi prezentate examinatorului sau instanței.

116. Totuși, soluția pentru a reglementa acest gen de tentativă constă, în opinia noastră, nu în adoptarea unor criterii suplimentare, ci doar în stricta aplicare de către examinator sau instanță a criteriilor care reies din definiția „desenului sau modelului industrial”, în sensul articolului 3 litera (a) din Regulamentul nr. 6/2002. După cum am arătat la punctul 107 din prezentele concluzii, partea din produs trebuie, printre altele, să fie delimitată prin aspectul său deosebit – liniile sale, contururile sale, culoarea sa etc.⁵³. Pe scurt, trebuie să existe un desen sau model industrial care poate fi identificat ca atare, care să poată fi supus în sine aprecierii condițiilor de obținere a protecției. Prin urmare, putem fi de acord cu aprecierea instanței de trimitere potrivit căreia aspectul exterior al părții trebuie să fie în măsură să producă, în sine, o „impresie globală” și, prin urmare, nu poate dispărea complet în cea a ansamblului produsului. Un desen sau model industrial comunitar al cărui obiect nu ar corespunde acestei definiții ar trebui să fie declarat nul⁵⁴ – sau, mai exact, *inexistent*.

117. În general, considerăm că examinatorul sau instanța ar trebui să se asigure că nu este posibil să revendice, ca desen sau model industrial comunitar autonom, părți ale produsului cu adevărat nesemnificative sau complet arbitrare. De altfel, în opinia noastră, atunci când un autor împarte în mod perfect artificial aspectul exterior al unui produs, cu unicul scop de a eluda testul „impresiei globale” prevăzut la articolul 6 și la articolul 10 din Regulamentul nr. 6/2002, un asemenea comportament ar tinde să intre în sfera abuzului de drept⁵⁵.

⁵² Hotărârea din 22 noiembrie 2018 (T-296/17, nepublicată, EU:T:2018:823).

⁵³ În schimb, astfel cum arată Ferrari, partea nu are nevoie să fie „independentă din punct de vedere structural” față de produs.

⁵⁴ A se vedea articolul 25 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 6/2002.

⁵⁵ Amintim că interzicerea abuzului de drept este un principiu general de drept al Uniunii. Potrivit jurisprudenței Curții, proba unui asemenea abuz impune, pe de o parte, un ansamblu de circumstanțe obiective din care rezultă că, în pofida respectării formale a condițiilor prevăzute de reglementarea Uniunii, obiectivul urmărit de această reglementare nu a fost atins și, pe de altă parte, un element subiectiv care constă în intenția de a obține un avantaj rezultat din reglementarea Uniunii, creând în mod artificial condițiile necesare pentru obținerea acestuia. A se vedea Concluziile noastre prezentate în cauza Altun și alții (C-359/16, EU:C:2017:850, nota de subsol 45).

118. În cauza principală, ar reveni instanței naționale sarcina de a verifica dacă desenele sau modelele industriale comunitare neînregistrate invocate de Ferrari corespund definiției „desen[ului] sau model[ului] industrial” în sensul articolului 3 litera (a) din Regulamentul nr. 6/2002, astfel cum a fost explicată la punctele 107 și 117 din prezentele concluzii. Considerăm totuși oportun să dăm câteva indicații utile în această privință.

119. În acest acop, observăm că partea FXX K al cărei aspect exterior este revendicat de Ferrari ca desen sau model industrial comunitar neînregistrat, compusă din elementul în formă de „V” de pe capota FXX K, din elementul sub formă de pană dispus pe lungime, care iese în afară în mijlocul acestui prim-element (*strake*), din *spoilerul* din față, pe două niveluri, integrat în bara de protecție, și din puntea de legătură verticală din mijloc care unește *spoilerul* din față cu capota, este o secțiune a acestui autovehicul. Secțiunea respectivă este vizibilă, după cum a constatat deja instanța de trimitere. *În plus*, considerăm că secțiunea menționată este delimitată prin linii, contururi, culori și forme deosebite. Tindem, printre altele, să considerăm, la fel ca Ferrari, că aceste elemente diferite pot fi percepute ca un tot, evocând în mod caracteristic partea din față a unei mașini de Formula 1⁵⁶.

120. În ipoteza în care instanța de trimitere va fi de aceeași părere, acesteia îi va reveni, în continuare, sarcina de a verifica dacă aspectul exterior al părții de produs revendicate îndeplinește, în sine, condițiile de obținere a protecției în calitate de desen sau model industrial comunitar. Criteriile care trebuie aplicate în cadrul aprecierii acestor condiții ar trebui să fie aceleași ca pentru orice desen sau model industrial. În special, este necesar, pentru a stabili impresia globală produsă de desenul sau modelul industrial al unei părți a produsului – în vederea aprecierii „caracterului individual” sau a contrafacerii – să se țină seama numai de aspectul exterior al acestei părți, independent de impresia globală produsă de produsul luat în considerare în ansamblu.

121. Ținând seama de cele ce precedă, propunem Curții să răspundă la a doua întrebare că articolul 3 litera (a) din Regulamentul nr. 6/2002 trebuie interpretat în sensul că constituie „aspectul exterior [...] al unei părți a [produsului]”, în sensul acestei dispoziții, care poate face obiectul unei protecții în calitate de desen sau model industrial comunitar, o secțiune vizibilă a unui produs, delimitată prin linii, contururi, culori, forme sau o textură deosebite. Nu este necesar, la examinarea aspectului dacă un anumit desen sau model industrial îndeplinește această definiție, să se aplice criterii suplimentare precum „autonomia” sau „caracterul complet în ceea ce privește forma”.

V. Concluzie

122. Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania) după cum urmează:

- 1) Articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 6/2002 al Consiliului din 12 decembrie 2001 privind desenele sau modelele industriale comunitare trebuie interpretat în sensul că divulgarea către public a desenului sau modelului industrial de ansamblu al unui produs, precum aspectul exterior al unui autovehicul, determină și divulgarea către public a

⁵⁶ A se vedea punctul 23 din prezentele concluzii.

desenului sau modelului industrial al unei părți a acestui produs, precum aspectul exterior al anumitor elemente ale caroseriei autovehiculului respectiv, în măsura în care acest din urmă desen sau model industrial poate fi în mod clar identificat în acest act de divulgare.

- 2) Articolul 3 litera (a) din Regulamentul nr. 6/2002 trebuie interpretat în sensul că constituie „aspectul exterior [...] al unei părți a [produsului]”, în sensul acestei dispoziții, care poate face obiectul unei protecții în calitate de desen sau model industrial comunitar, o secțiune vizibilă a unui produs, delimitată prin linii, contururi, culori, forme sau o textură deosebite. Nu este necesar, la examinarea aspectului dacă un anumit desen sau model industrial îndeplinește această definiție, să se aplice criterii suplimentare precum „autonomia” sau „caracterul complet în ceea ce privește forma”.